

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogur 10. maí 2023

Efni:

Umsögn um drög að frumvarpi til laga um Mennta- og skólaþjónustustofu. Mál nr. 956.

Samkvæmt frumvarpi til laga um Mennta- og skólaþjónustustofu er gert ráð fyrir frekari endurskoðun á fyrirkomulagi útgáfu námsgagna. Jafnframt að ráðist verði í áttak til að stuðla að fjölbreyttri nýsköpun í námsgagnagerð og auknu framboði af nýju námsefni. Því ber að fagna enda gegna námsgögn veigamiklu hlutverki í skólastarfi. Mikilvægt er að umræða um námsefnisútgáfu sé uppi á borðum og staðreyndum haldið til haga.

Af og til koma fram gagnrýnisraddir við fyrirkomulag opinberrar námsefnisútgáfu og orðið „einokun“ jafnvel notað í því samhengi. Slík umræða er í raun ekki ný af nálinni en þannig raddir hafa heyrst frá því að Námsgagnastofnun tók til starfa árið 1980. Þegar þess konar gagnrýni hefur komið fram og málin skoðuð ofan í kjölinn hefur niðurstaðan ávallt verið sú að ríkisrekin námsefnisútgáfa á okkar örlitla málsvæði sé hagkvæmasta leiðin til að þjóna nemendum og skólasamfélaginu best. Samskonar fyrirkomulag er einnig þekkt í öðrum fámennum málsamfélögum eins og t.d. hjá sænskumælandi Finnum og Svartfellingum.

Gagnrýnin hefur oft beinst að þeirri stofnun sem sinnt hefur opinberri námsefnisútgáfu hverju sinni (Ríkisútgáfa námsgagna, Námsgagnastofnun og Menntamálastofnun) og jafnvel gengið svo langt að segja að lausn á öllum vanda nemenda og kennara sé fólgin í afnámi opinberrar námsefnisútgáfu. Þjónusta almenna markaðsins við gerð námsefnis fyrir nemendur leik- og framhaldsskóla bendir ekki til þess að lausnin liggi þar.

Að mörgu er að hyggja við útgáfu á námsefni fyrir grunnskóla á litlu málsvæði eins og Íslandi. Gæta þarf þess að aðgengi að námsefni sé jafnt fyrir alla án tillits til efnahags. Gefa þarf út námsefni og kennsluleiðbeiningar í um 26 mismunandi námsgreinum samkvæmt aðalnámskrá og sumu efni er dreift í litlum upplögum og á mismunandi miðlum. Gæðakröfur gilda fyrir útgáfu námsefnis á öllum miðlunarformum. Til að framleiða gæðanámsefni þarf hóp sérfræðinga með sértæka þekkingu á sviði námsefnisgerðar s.s. ritstjóra, hönnuði, forritara, vefstjóra, prófarkalesara og prentsmiði sem og reynslumikla kennara og aðra sérfræðinga í viðkomandi námsgreinum til að semja efnið sem og að veita faglegar ráðleggingar.

Árlega dreifir Menntamálastofnun um 560.000 námsbókum til ríflega 47.000 nemenda í 174 grunnskólum landsins, auk þess sem stofnunin gefur út talsvert af vefefni. Fjárveiting til miðlunarsviðs Menntamálastofnunar árið 2022 var um 340 milljónir króna og af þeim skilaði sviðið til baka um 50 milljónum í formi virðisaukaskatts vegna framleiðslu námsgagna. Heildarkostnaður vegna námsgagna hvers grunnskólanema var því um 7.500 kr. það ár. Til að metnaðarfullum markmiðum í frumvarpsdrögunum verði náð þarf að stórauka fjármagn til málaflokksins.

Í ljósi alls þessa er lítil hagnaðarvon í námsefnisútgáfu nema mögulega í útgáfu einstakra titla í tilteknum námsgreinum og að því gefnu að fjármagn til námsefnisgerðar verði aukið til mikilla muna. Það hefur ekki gerst fram til þessa og áhugavert að rýna í hve fjárveitingar til námsefnisútgáfu hafa dregist mikið saman síðasta áratuginn með þeim afleiðingum að dregið hefur úr nýsköpun, nýsmíðisútgáfu og hægst mjög á stafrænni þróun.

Fjöldmörg tækifæri bjóðast með tilkomu þessa frumvarps sem eru til þess fallin að styðja við farsæld og þroska nemenda. Lítum fram á veginn líkt og frumvarp þetta kveður á um og höldum áfram að tryggja nemendum gæðanámsefni.

Með kveðju,

starfsfólk miðlunarsviðs Menntamálastofnunar

Andri Már Sigurðsson

Arna Guðríður Skagfjörð Sigurðardóttir

Auður Stefánsdóttir

Elín Lilja Jónasdóttir

Harpa Pálmadóttir

Margrét Friðriksdóttir

Sigríður Wöhler

Sigrún Sóley Jökulsdóttir

Þorbjörg Halldórsdóttir

Þóra Þórðardóttir

Þórhildur Sverrisdóttir